

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **J. G.**, bývajúcí v P., zastúpený JUDr. M. B., advokátkou v P., proti žalovanému : **C.**, so sídlom S., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného : **Sociálna poisťovňa**, so sídlom v Bratislave, pobočka Poprad, 1. mája 4053/24, o náhradu škody z pracovného úrazu, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8 C 270/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2013 sp. zn. 12 CoPr 2/2012

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2013 sp. zn. 12 CoPr 2/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplataenia 11 475 000 Sk s 10 % úrokom z omeškania od 3. dňa po právoplatnosti rozsudku do zaplataenia titulom náhrady škody – sťaženie spoločenského uplatnenia z pracovného úrazu, ktorý utrpel dňa 14.6.1977 ako pracovník C. na pracovisku v L..

Podaním z 30. októbra 2009 žalobca „spresnil“ žalobu a žiadal bolestné pri stanovení počtu 2095 bodov v hodnote po 60 Sk za jeden bod 125 700 Sk a pri požadovanom 30 násobnom zvýšení sumu 3 771 000 Sk. V prípade sťaženia spoločenského uplatnenia určených 2505 bodov pri zohľadnení sadzby po 60 Sk za jeden bod, čo predstavuje 150 300 Sk, pri požadovanom 50 násobnom zvýšení to činí 7 515 000 Sk, teda spolu uplatňoval odškodnenie vo výške 11 286 000 Sk. Keďže v žalobe bolo pred znaleckým dokazovaním uplatnených 11 475 000 Sk, zobrať späť žalobu o rozdiel vo výške 189 000 Sk (6 273,65 €). Navrhol v tejto časti konanie zastaviť, týka sa to aj uplatňovaného 10 % úroku z omeškania.

Okresný súd Poprad rozsudkom z 15. decembra 2009 č. k. 8 C 270/2005-177 čiastočne späťvzatie návrhu ohľadom čiastky 6 273,65 € pripustil a ohľadom tejto časti aj konanie zastavil. Uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi čiastku 374 626,50 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vyslovil, že o trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd v Prešove uznesením z 2. septembra 2010 č. k. 12 Co 24/2010-224 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že žalobu podal žalobca na súde dňa 30. decembra 2005. V návrhu požadoval náhradu škody z pracovného úrazu ako 50 násobok priznaného bodového ohodnotenia, o zvyšovaní bodového ohodnotenia môže rozhodovať súd len za predpokladu, že Sociálna poisťovňa o základnom bodovom ohodnotení právoplatne rozhodla. Okresný súd zistil, že bol podaný návrh – žiadosť o priznanie náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na Sociálnu poisťovňu, pobočku Poprad dňa 26.10.2005, ale správne konanie bolo prerušené z dôvodu nesúhlasu poisťovne s odborným posudkom MUDr. I. M.. Sociálna poisťovňa dosiaľ nerozhodla o základnom bodovom ohodnotení za odškodnenie v dávkovom konaní. Nemohol teda ani okresný súd ako príslušný na rozhodovanie o zvyšovaní dávky vo veci rozhodovať, pretože nevedel, aký základ môže navyšovať. Až potom, čo Sociálna poisťovňa stanoví základ pre výpočet prípadného navýšenia, môže súd rozhodovať o návrhu žalobcu na uplatnený nárok o násobku bodového ohodnotenia priznaného v správnom konaní.

Podaním zo dňa 5. marca 2012 žalobca navrhol pripustiť zmenu návrhu tak, aby žalovaný bol povinný zaplatiť žalobcovi 316 645,43 €, ktorá istina predstavuje odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá vychádza z určených 4025 bodov, čo pri navrhovanom zvýšení na 80 násobok predstavuje 320 653,60 €, po odpočítaní uhradeného základného odškodnenia podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 2.2.2012 vo výške 4 008,70 €.

Okresný súd Poprad dňa 16. októbra 2012 vyhlásil rozsudok v znení, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 159 390 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietla. O trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Okresný súd Poprad v písomnom vyhotovení rozsudku zo 16. októbra 2012 č. k. 8 C 270/2005-246 uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi čiastku 155 381,83 € do troch

dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení uviedol, že v konaní bolo preukázané poškodenie zdravia žalobcu, ktorý utrpel rôznorodé rozsiahle a progredujúce poranenia, a to poškodenia jednotlivých tkanív a orgánov tela, ktoré odborné vyšetrenia a odborní lekári dali do priamej príčinnej súvislosti s úrazom zo dňa 14.6.1977, teda sú následkom zásahu bleskom. Niektoré poškodenia zdravia sa u žalobcu prejavovali ihneď po úraze, iné až v priebehu niekoľkých mesiacov či rokov, avšak opakovane bola konštatovaná priama príčinná súvislosť s úrazom. U žalobcu najvýraznejšie obmedzenia spôsobujú predovšetkým poškodenia chrbtice a pohybového aparátu, čo mu spôsobuje vážne problémy pri chôdzi ako aj pri bežných úkonoch, napr. pri obliekaní, hygiene a pod. Žalobca je v podstate úplne vylúčený z pracovného procesu, nemôže vykonávať vlastne žiadnu profesiu. Každodenné úkony môže žalobca vykonávať len s výraznými ťažkosťami a pomocou ďalšej osoby. Taktiež je značne obmedzený pri výkone rôznych domácich prác a je vylúčený z vykonávania akýchkoľvek športových aktivít. Žalobca utrpel úraz v produktívnom veku. S prihliadnutím na zdravotné poškodenia žalobcu a jeho obmedzenia vo vyššie uvedených oblastiach pracovného, spoločenského a bežného života považoval za primerané zvýšiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalobca utrpel úraz vo veku 21 rokov, čo malo veľký vplyv na jeho ďalší život, životné ciele, prejavilo sa to v ďalšom zamestnaní, v ktorom sa mu nedarilo a to v dôsledku jeho nepriaznivého zdravotného stavu. Úraz výrazným spôsobom zasiahol aj do jeho ekonomickej nezávislosti, vyradil ho z jednotlivých aktivít, ktorým sa venoval, nepriaznivo pôsobil na psychiku žalobcu a jeho život bol v plnej miere zmenený. Šumenie v hlave, zhoršenie sluchu, strata zubov, bolesti chrbtice, slabosť pravej dolnej končatiny, bolesti kĺbov, problémy s močením a stolicou ako aj ďalšie ťažkosti spôsobili úplnú zmenu žalobcu, jeho osobný, manželský a profesionálny život sa zmenil na pravidelné časté hospitalizácie, návštevy rôznych odborných lekárov, opakované operácie a vyšetrenia. Podľa názoru znalca je jeho život od úrazu na okraji spoločnosti, bez náznaku zlepšenia, naopak prognóza jeho zdravotného stavu je „dubiózna“, teda značne neistá. Podľa záverov odborných lekárov možno očakávať zhoršenie niektorých následkov úrazu. Napriek tomu, že príjmy či predpokladané príjmy žalobcu sa znížili, a to podstatne, nevyhnutné výdavky spojené s invaliditou žalobcu sa naopak zvýšili. Jeho možnosť uplatniť sa na trhu práce sa zúžila, ba až úplne vylúčila.

Priznal žalobcovi odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške požadovanej 80 násobku základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 159 390 € (2012,5 bodov x 0,99 € x 80 násobok). Vzhľadom na skutočnosť, že po právoplatnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 6.2.2012 č. X. bola v prospech žalobcu vykonaná úhrada vo výške 4 008,17 €, súd žalobcovi priznal nárok na náhradu sumy 155 381,83 €, pričom táto suma predstavuje rozdiel medzi 80 násobkom základného bodového ohodnotenia a dvojnásobkom základného bodového ohodnotenia, ktorý už bol žalobcovi vyplatený (4 008,17 €). Po zhodnotení vykonaných dôkazov dospel k záveru, že v prejednávanej veci sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa, kde bolo namieste zvýšiť bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad základnú výšku určenú rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Dospel k záveru, že základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia aj po jeho zvýšení o 100 % nedostatočným spôsobom odškodňuje žalobcu z titulu trvalých následkov úrazu.

Čo sa týka zvyšku uplatneného nároku, má za to, že v prípade priznania výšky zvýšeného odškodnenia nie je možné vychádzať z už zvýšeného ohodnotenia tak, ako to navrhol žalobca. V tomto smere poukazuje predovšetkým na to, že § 6 vyhl. č. 32/1965 Zb. uvádza, že zvýšenie pripadá do úvahy pri „základnom počte bodov“, je teda nepochybné, že ak v zmysle rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 6.2.2012 č. k. X. bolo základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia stanovené na 2012,5 bodu, jedine s touto hodnotou možno pri prípadnom zvyšovaní náhrady uvažovať. Z uvedeného dôvodu návrh v sume prevyšujúcej 80 násobok priznaného bodového ohodnotenia zamietol.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu, žalovaného a vedľajšieho účastníka rozsudkom z 21. mája 2013 č. k. 12 CoPr 2/2012-343 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi čiastku 155 381,83 € tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 26 053,07 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol. Potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti.

Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že okresný súd pri rozhodovaní o navýšení sťaženia spoločenského uplatnenia správne vychádzal zo základného bodového ohodnotenia 2012,5 bodov, ale čo sa týka navýšenia odškodnenia až na 80 násobok, toto navýšenie nie je primerané, pretože z hľadiska judikovaných rozhodnutí slovenských či českých súdov

v obdobných prípadoch sa toto odškodnenie pohybuje na úrovni 10 násobku a viac, nie v rozsahu 80 násobku ako to urobil okresný súd.

K námietke žalovaného ohľadne premlčania uviedol, že lekársky posudok MUDr. M. bol vypracovaný 12.7.2005 týkajúci sa bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, kedy tento lekár považoval zdravotný stav poškodeného za ustálený. Ak takýto posudok bol vypracovaný 12.7.2005 a žaloba bola podaná 30.12.2005 nie je možné hovoriť o premlčaní nároku z hľadiska § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, ktorý rieši jednak dvojročnú subjektívnu lehotu a jednak trojročnú objektívnu lehotu všeobecnú, ktorá ale pri nároku na náhradu škody neplatí. Preto je nesporné, že žalobca uplatnil nárok v dvojročnej subjektívnej lehote. Vzhľadom na rozhodnutie Sociálnej poisťovne v roku 2012 je zbytočné aj o tom polemizovať, ak o základe nároku už bolo právoplatne rozhodnuté Sociálnou poisťovňou. Úlohou súdu je už len riešiť otázku možnosti navýšenia tohto odškodnenia.

Vyhláška č. 32/1965 Zb. dáva právomoc súdom s odkazom na § 7 ods. 2 v prípadoch hodných osobitného zreteľa navyšovať odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Odvolací súd považuje takéto navýšenie primerané v rozsahu 15 násobku základného bodového hodnotenia. Žalobca sa od roku 1982 do roku 2005 stal plne invalidným a odkázaným na pomoc druhých. Podľa posudku Sociálnej poisťovne má výrazný pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na viac ako 70 % oproti zdravým občanom, nie je spôsobilý na akúkoľvek činnosť, je plne invalidný a zaťažuje svoju rodinu svojimi potrebami, pretože sám nie je spôsobilý poskytnúť si pomoc a vykonávať jednoduché úkony. Zo samostatného človeka sa stal odkázaný na pomoc druhých a jeho stav do budúca bude stále horší. U žalobcu došlo k citeľnej strate možnosti uplatniť sa vo vykonávanom alebo zamýšľanom odbore, stratil svoju profesiu. K obmedzeniu jeho schopnosti dochádzalo v relatívne mladom veku, stratil celý rad hodnôt v dôsledku zranenia a musí sa vysporiadať s obmedzeniami v živote. Došlo k úplnému obmedzeniu jeho fyzickej pracovnej záťaže, nehovoriac o tom, že už nemôže byť v žiadnom prípade zapojený do spoločenského či rodinného života práve pre imobilitu, odkázanosť na vozík, resp. dve barly, kde z hľadiska zdravotnej diagnózy jeho nepriaznivý zdravotný stav je trvalý s poruchou dynamiky a statiky chrbtice. Má prejavy inkontinencie a urinnej s prognostickým zhoršovaním mobility pacienta. V roku 2006 sa už konštatujú problémy psychické, depresívne stavy, úzkosť, defekty pamäti s výraznou organickou patológiou a že nie je schopný systematickej zárobkovej činnosti. Žalobca sa nemôže zúčastniť žiadnej spoločenskej činnosti, resp. po roku 2005 je z toho vylúčený.

Ak lekári skonštatovali závažnosť poškodenia a navyšovali odškodnenie, potom z hľadiska širších súvislostí vyššie uvedených o sťažení života žalobcu je možné uvažovať o navyšovaní sťaženia spoločenského uplatnenia primerane aj z hľadiska doteraz judikovaných rozhodnutí, ktoré riešili v obdobných prípadoch navyšovanie cca o minimálne 10 násobok základného hodnotenia.

Odvolací súd je toho názoru, že navyšovanie 80 násobok vykonané okresným súdom nie je primerané a nezodpovedá požiadavke predvídateľnosti súdnych rozhodnutí z hľadiska toho, že pri obdobných poškodeniach súdy sa pohybovali v inej rovine odškodnenia akú nastavil okresný súd. Aj keď vyhláška č. 32/1965 Zb. nehovorí priamo o násobkoch zvýšenia odškodnenia, ale primeranom zvýšení, primeranosť sa má posudzovať nie z hľadiska bezbrehosti, ale má vyjadriť už naznačenú spoločensky únosnú kompenzáciu za poškodenie. Preto aj odvolací súd je toho názoru, že 15 násobné navýšenie základného bodového hodnotenia bude primeraným odškodnením žalobcu za utrpený pracovný úraz. To zodpovedá ustálenému zdravotnému stavu žalobcu v roku 2005, kedy bol podaný návrh. Ustálenosť zdravotného stavu je konštatovaná znaleckým posudkom MUDr. F., či v samotnom rozhodnutí Sociálnej poisťovne, kde už tento moment nemôže ani odvolací súd ináč hodnotiť, a musí vychádzať z hodnotenia Sociálnej poisťovne a jej právoplatného rozhodnutia.

Odvolací súd považoval za primerané odškodnenie v rozsahu 15 násobku základného bodového hodnotenia, potom dospel k výslednej sume odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia na 26 053,07 €. Ak základné bodové hodnotenie je 2012,5 bodov a Sociálnou poisťovňou priznané odškodné 30 Sk (0,99 €), dáva to základ pre odškodnenie 204 000,08 €. Po 15 násobku to predstavuje 30 061,24 €. Keďže Sociálna poisťovňa vyplatila 4008,17 €, zostáva na výplatu žalobcovi suma 26 053,07 €. Preto odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti a priznal sťaženie spoločenského uplatnenia tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 26 053,07 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh žalobcu na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol. Pokiaľ žalovaný namieta, že malo dôjsť k ďalšiemu odpočtu už vyplatenej sumy na základe rozhodnutia okresného súdu z roku 1982, tak predmetom nároku je doba od roku 1982 do roku 2005, t. j. nároky na sťaženie spoločenského uplatnenia na ktoré nie je možné započítať prv vyplatené odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia do roku 1982.

Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti. Už súd prvého stupňa nevyhovел navyšovaniu nad sumu priznanú rozsudkom 155 381,83 €, kde odvolací súd konštatoval, že dôvodný je nárok len v rozsahu 26 053,07 €, preto odvolací súd musel potvrdiť zamietavú časť výroku rozsudku súdu prvého stupňa.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 238 a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. Namietal, že v konaní došlo k vecnej nesprávnosti, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v konaní. Konštatoval, že odvolací súd žiadne ďalšie dokazovanie nevykonával, rozhodol a zmenil prvostupňové rozhodnutie len na základe vlastnej úvahy bez doplnenia dokazovania. Len na základe dôkazov už vykonaných súdom prvého stupňa dospel odvolací súd k inému skutkovému zisteniu, keď konštatuje, že 80 násobné zvýšenie vykonané okresným súdom nie je primerané a nezodpovedá požiadavke predvídateľnosti rozhodnutí z hľadiska toho, že pri obdobných poškodeniach súdy sa pohybovali v inej rovine odškodnenia akú nastavil súd.

Okresný súd v Poprade rozhodol o nároku žalobcu na odškodnenie pracovného úrazu mimoriadnym zvýšením sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobca však žiadal mimoriadne zvýšenie bolestného, o čom súd vo svojom druhom rozsudku nerozhodol, ani nárok nezamietol.

Pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza z predpokladov, ktoré mal poškodený (nie iná osoba) v čase úrazu, a nie je namieste porovnávať aká náhrada, koľko násobné zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia bolo prisúdené inému poškodenému, či priznaním nižšej náhrady ponechávať priestor pre oveľa ťažšie prípady. Každý človek je individuálnou osobnosťou s vnútornými danosťami, ovplyvnený prostredím, v ktorom žije. Práve z tohto dôvodu je každý prípad osobitý a pre správne posúdenie, do akej miery poškodený stratil predpoklady pre uplatnenie v živote a v spoločnosti následkom úrazu je nevyhnutné podrobne skúmať spôsob života poškodeného pred úrazom a po ňom. Len tak je možné spravodlivo uvážiť, aká náhrada je pre toho-ktorého poškodeného primeraná, pretože zvýšenie náhrady nad vyhláškou ustanovený limit je prípustná iba v celkom výnimočných prípadoch hodných osobitného zreteľa, kedy je to primerané povahe poškodenia na zdraví a priebehu liečenia. Výnimočnosť a individualitu osobnosti konkrétneho poškodeného však súdy neskúmali. Odvolací súd stanovil svoje

rozhodnutie primeranosti na vlastnej vzorke rozhodnutí slovenských a českých súdov v obdobných prípadoch a bez hlbšieho odôvodnenia vo vzťahu k žalobcovi, dospel k záveru, že 80 násobné zvýšenie je privysoké a nezodpovedá primeranosti poškodenia zdravia žalobcu. Na základe akého úsudku dospel odvolací súd k záveru, že za primerané odškodnenie považuje 15 násobné zvýšenie základného bodového hodnotenia, práve vo vzťahu k žalobcovi síce bližšie nevysvetľuje, avšak z odôvodnenia viac-menej vyplýva, že tak stanovil na základe vzorky obdobných judikovaných rozhodnutí, za ktorými samozrejme nie je vidieť konkrétnu osobu a jej poškodenie.

Odvolací súd tiež odôvodňuje toto 15 násobné zvýšenie celkovým zhodnotením zdravotného stavu žalobcu, avšak toto zhodnotenie zdravotného stavu sa vo vzťahu k priznanému odškodneniu vo výške 26 053,07 € javí zjavne nepresvedčivo, najmä ak uvážime, že priznanie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia má reparovať následky škody na zdraví, ktoré sú trvalého rázu a majú preukázateľne nepriaznivý vplyv na uplatnenie poškodeného v živote, atď., čo odvolací súd vo svojom odôvodnení konštatuje. Žalobca nepochybne ten druh aj rozsah poškodení, o ktoré sa súd vo svojom rozhodnutí opiera má, ale tento záver súdu o rozsahu poškodenia je v príkrom rozpore s priznanou výškou zvýšenia nároku odškodnenia.

Poukázal na jednostrannosť hodnotenia odvolacieho súdu ak bez ďalšieho a hlbšieho posúdenia veci vo vzťahu k následkom pracovného úrazu u poškodeného, ktoré videl a aj skonštatoval, avšak svojím výrokom o priznaní náhrady zjavne neprimerane podhodnotil. V tejto súvislosti poukázal na nesúladsudku, ktorým súd hodnotí zdravotný stav poškodeného k miere jeho priznaného odškodnenia vo výške 26 053,07 €, čím sa zmenené rozhodnutie odvolacieho súdu javí ako nepresvedčivé, neobjektívne a bez logickej úvahy výroku a skutkového zistenia.

Okrem toho nedáva mu žiadny zmysel úvaha odvolacieho súdu o tom, že ak základné bodové ohodnotenie je 2012,50 bodov a Sociálnou poisťovňou priznané odškodné je 30 Sk (0,99 €) dáva základ pre odškodnenie 204 000,08 €. Tým sa mu javí rozsudok z hľadiska skutkového zistenia vedúceho k rozhodnutiu ako nepreskúmateľný a nie je jasné, čo vlastne chcel tým súd povedať.

Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok prvostupňového súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatnil trovy dovolacieho konania.

Vedľajší účastník navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že dovolateľom uplatnený dovolací dôvod nie je daný a preto žiada, aby dovolací súd neopodstatnené dovolanie žalobcu odmietol a priznal mu trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) – týka sa to zamietajúceho návrhu v prevyšujúcej časti (nad čiastku 26 053,07 € do 155 381,83 €), preskúmal v tejto časti napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je v tejto časti dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto časti nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľ v tejto časti žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal avšak jej existencia vyšla v dovolacom konaní najavo.

Žalobca v podaní zo dňa 5. marca 2012 na č. l. 239 okrem iného uviedol, že navrhuje, aby súd uznesením pripustil zmenu návrhu a vydal rozsudok, ktorým žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 316 645,43 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku ako aj trovy konania.

Situácia, keď žalobca žiada kvantitatívne menšie plnenie než v pôvodnej žalobe, nebude zmenou návrhu podľa § 95 O.s.p., ale sa posúdi ako tzv. čiastočné späťvzatie návrhu podľa § 96 O.s.p.

Naposledy Okresný súd Poprad v rozsudku z 15. decembra 2009 č. k. 8 C 270/2005-177 ustálil petit žaloby, keď čiastočné späťvzatie návrhu ohľadom čiastky 6 273,65 € pripustil a ohľadom toho konanie zastavil a uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi čiastku 374 626,50 €.

Z uvedeného je zrejmé, že súdy nerozhodli o čiastočnom späťvzátí žaloby, t. j. medzi pôvodne uplatňovanou pohľadávkou v sume 374 626,50 € a pohľadávkou uplatňovanou v podaní z 5. marca 2012 v sume 316 645,43 €.

Okrem toho súdy nerozhodli o späťvzátí žaloby v časti úroku z omeškania, ktorý žalobca uplatnil v podaní zo dňa 30.10.2009, vid' č. l. 160 a č. l. 161.

Odvolací súd uvedenú vadu konania, ku ktorej došlo v konaní na súde prvého stupňa pri konečnom rozhodnutí prehliadol. V dôsledku vyššie uvedeného procesného pochybenia došlo v konaní k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.).

Žalobca podal dovolanie do celého rozsudku odvolacieho súdu, teda aj do výroku, ktorým odvolací súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi istinu 26 053,07 € (ide o potvrdzujúci výrok odvolacieho súdu) ako aj do potvrdzujúceho výroku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu (potvrdzujúce výroky odvolacieho súdu), proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, a nejde ani o potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. (procesne) prípustné.

Dovolanie žalobcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej

istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a prípadne nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či postupom súdov nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných práv účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolateľ v dovolaní namietal, že konanie je postihnuté práve takouto vadou založenou na nedostatočnom odôvodnení (resp. nepreskúmateľnosti) rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 157 ods. 2 O.s.p.) týka sa potvrdzujúceho výroku odvolacieho súdu v čiastke 26 053,07 €.

Pokiaľ žalobca namieta nedostatky týkajúce sa odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, treba uviesť, že právo na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006); právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov; ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplýva i z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Jedným z týchto princíпов predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu, presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p. m. m. I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd pritom musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie v tejto súvislosti vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že

majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Vo svojej ustálenej judikatúre ústavný súd zdôraznil, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (IV. ÚS 489/2011). Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu a prípadne aj dovolacieho súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/2009).

Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

Dovolací súd dospel k záveru, že potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu jednak v čiastke 26 053,07 € ako aj vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný, odôvodnený. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá v týchto častiach základnej (formálnej) štruktúry odôvodnenia rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p., § 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Odvolací súd jasne a dostatočne nevysvetlil právne dôvody ako pri primeranom odškodnení v rozsahu 15 násobku základného bodového hodnotenia dospel k výslednej sume odškodnenia sťažená spoločenského uplatnenia na 26 053,07 €. Ak základné bodové hodnotenie je 2012,50 bodov a Sociálnou poisťovňou priznané odškodné 30 Sk (0,99 €), nemôže to dávať základ pre odškodnenie 204 000,08 €, nevedno aký základ pre odškodnenie v sume 204 000,08 € má odvolací súd na mysli. Nesedí ani číselný prepočet 15 násobku, ktorý podľa odvolacieho súdu predstavuje 30 061,24 € a tým ani po odpočte výplaty Sociálnej poisťovne v sume 4 008,17 € suma, na ktorú zaviazal zaplatiť žalovaného žalobcovi a to čiastka 26 053,07 €. Rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto potvrdzujúcej časti ohľadne istiny 26 053,07 € je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

Pokiaľ ide o potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti je potrebné uviesť, že uniklo pozornosti odvolacieho súdu, že súd prvého stupňa na pojednávaní dňa 16. októbra 2012 vyhlásil rozsudok v znení, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi čiastku 159 390 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol. Vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V písomnom vyhotovení rozsudku už súd prvého stupňa uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi čiastku 155 381,83 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti návrh zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Ide tu o nesúlad vyhláseného rozsudku v časti istiny a písomného vyhotovenia rozsudku. Tento nesúlad síce nespôsobuje odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, ale nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa konštatuje, že súd prvého stupňa nevyhovел navyšovaniu nad sumu priznanú rozsudkom 155 381,83 €, s čím sa odvolací súd stotožnil napriek tomu, že prvostupňový súd vyhlásil rozsudok, ktorým uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 159 390 €. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto časti je nepreskúmateľné a extrémne nesúladné so zmyslom a účelom ustanovenia § 156 ods. 4 O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 237 písm.f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Pokiaľ žalobca ako dovolací dôvod uvádzal i nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že napadnutý rozsudok nemôže v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov vzhľadom na zistené procesné vady, z dôvodu ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu nie je pre toto posúdenie dostatočným podkladom.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu je zaťažené vadou konania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. ako aj inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. Preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej ako aj zmeňujúcej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. februára 2015

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová